

SUBURBIUM

Vulgò Laimgruben.

Suburbium nomine ab argillaceo solo scrobibusque prærupta serie excavatis, ad quas confitum est, mutuato subsequitur; remotioribus siquidem annis materia lateribus formandis inde petebatur: imo & in vetustam aulæ structuram parte maxima insumptam ferunt, quod illa, ubi ignibus coqueretur, parem lapidibus duritiem indueret.

Suburbium, omnium, quæ civitatem circum-eunt, vetustissimum esse (etsi dirutum crebrò è ruderibus renasci habuerit necesse) vel inde conjicias, quòd Lazius celebre id ævò suo, magnificisque superbum ædibus commendet. Remotiorum adhuc sæculorum testimonium perhibent litteræ ab Urbano V. summo Ecclesiæ Antistite ad Rudolphum Austriæ Ducem Anno 1363, datæ: his pium Rudolphi propositum sua confirmat authoritate, potestatemque facit, Cœnobium Virginibus Divæ Claræ institutum professis extruendi, dotandique propè Ecclesiam D. Theobaldo dicatam, quam suburbii hujus Paræcialem fuisse infrà referemus.

Utriusque tamen ne vestigium hodie superest, locò sæpius post hæc devastato, aut everso penitus; ut adeò præterquam nomen nîl vetustatis suæ reliquum habeat, structuræque, quibus ornatur, vetustissimæ Sæculi dimidii ætatem non superent, ab eo scilicet tempore, quo postremum arma Turcarum, qui ferocissimi tum inter suburbii hujus rudera magno numerò castra metati sunt, barbaram urbem obsidione presserunt.

*Ad LAIMGRUB 1. Equile Caesarum. 2. Fundatio Chauriana. 3. Templ. et Monaster. P.P. Carmelit. 4. Granarium Urbis. 5. Com. de Palfy.
 6. P.P. Societ. IESU. 7. Domus Cocubiarum. Ad WIENN 8. Bar. Schöller. 9. D. Faconeti. 10. Bar. Glanz. 11. Carthusia Maurbac. 12. D. Schmidmayr.
 13. Bar. Selb. 14. D. Fabroin. 15. Flügghoff. InSCHÖFF 16. D. Fras. 17. Bar. Lette. 18. D. Zauner. 19. Templ. S. Mariae Succil. et Resident. P.P. Cleric.
 20. Equile S. Pauli. 21. D. Albrechtsburg. 22. D. Schweizer. In GUMPENDORFF 23. Com. Königseck. 24. de Wassenberg. 25. de Hillebrand. 26. de Danklmar.
 27. D. Moys. 28. Com. Molart. 29. mola P.P. Dominic. 30. D. Gotteschnigg. 31. Templ. Par. et. 32. mola Canonie. ad S. Dorotheam. 33. Muzwarthein.*

Situs loci, quæ urbi ad meridiem obvertitur, solô admodum acclivi, orientale sibi suburbium ab *Amne Vienna* nuncupatum despicit. latus occiduum Monte Hospitalensi stipante: tergum vicinè hinc & inde gemini (Schöff & Wind, Mühl vocitant) mediûsque hos inter longiûs protensus à *Maria auxiliatrice* appellatus obvallat. Cùm his, addito insuper *Gumpendorff* & fundô sanctæ *Magdalenæ* perexiguo, spatium longitudine mille & centum, quæ latissimum quadringinta orgias adæquat: quod universim dimensum pedum quadratorum 2550600. campum efformat.

Ædes suo in circuitu quadraginta censet, quarum numerum perexiguum earum vastitate compensat; id quod ex civium frequentia metiare, quippe quorum capita recensita sex millium quadringentorum numerum superant; quos omnes urbs nostra feudatario, ut vocant, jure ab Vice-dominatu tributarios obtinet, atque per lectum è senioribus suburbii Prætorem moderatur. Insigni hæc respublica utitur vetustissimo, *Divi Theobaldi* effigie, quem tutelarem remotissimis temporibus sibi delegerat, cujusque honoribus sacram ædem *Paræciæ* dignitate decoratam incolæ construxerant.

Hanc eandem omnino esse *Divi Theobaldi* Ecclesiam, indubium videtur, quam à *Divo Capistrano*, constructo ponè monasteriô, Ordinis sui fociis impetratam *Lazius* meminit: quæ tamen migrantibus in urbem Patribus ne adventanti ad urbem obsidendam barbaro adversus obsessos præsidio esset, à milite nostro A. 1529. solo æquata est.

Sanctiorem civibus curam hodie RR. PP. Clerici Regulares *S. Pauli*, ad *Divæ Virginis* ab auxilio dictæ odæum excubantes, zelô indefesso impendunt.

Inter ædes, quibus suburbium ornatur, Ecclesia elegans *Virgineo Mariæ* sponso dicata cum
per

peramplo RR. PP. de Monte Carmelo calceatorum, ut vocant, asceterio primum sibi locum deposcit. Dirutis humilioribus aliquot ædibus, quas nominati Patres suo ære paraverant, primus lapis ipso Augustissimo, tum Romanorum Hungariæque Rege, Josepho Cæsare gloriosissimo præsentente jacitur, ac ædi utrique è fundamentis erigendæ initium datur.

Tempore non longo ita assurrexere; ut pietati devotionisque vacare populo, & viris religiosissimis (quorum quinquagenos suis sub tectis alit) contubernio frui peropportuno liceret. Ædes sacra Thaumaturgam Virginis (Mariæ majoris vocant) iconem in ara principe, quæ marmorea singulari fulgore paucis abhinc annis assurrexit, affluentiori populo venerationi proponit. Sacrorum solemnities singulari nitore hac in Ecclesia peraguntur, ad quem augendum cætus geminus Virgini Divæ sub scapularis, ut vocant, insigni unus, alter Virginis ejusdem sanctissimo Sponso sacer, publica in suos tutelares pietate, quot mensibus stata die, & aliàs sæpe congregari solitus plurimum confert.

Altera ædes à pietate pariter celebranda Juventutis tenerioris est domicilium, quod Illustrissimi Mœcenatis sui Joannis Conradi Richthausen Liberi & Nobilis Domini de Chaos, Camerae Cæsareo - Aulicæ Consilarii reique numariæ supremi præfecti munificam pietatem orbi commendat. Pientissimus hic Dominus majori scenore opes suas se non elocaturum aestimavit; quàm si eas in egenos, juventutemque præprimis teneram, à qua rite efformata virorum dependet virtus, parentum seu præmaturo fatô orbam, seu egestate destitutam largâ manu profunderet.

Quare vastam in urbe ædem, Civium Xenodochio adsitam, in adolescentum virtute & literis, ætati conformibus, informandorum contubernium Anno 1663. erigit, redditibusque annuis

nuis dotat. Annis post hæc tribus , cùm sæva lues Viennam omnem depopulata ædes funeribus repleret , eadẽmque in teneram hinc degentem juventutem pari crudelitate desæviret ; Nobilis Dominus Adamus de Grundemann , cui supremam demortui Conradi voluntatem exequi demandatum erat , juvenes , quos lues afflaverat , ne consortium cæteris idem malum afferret , à contubernio reliquorum semovendos censuit. Inde ædem in suburbio citis operis extrui fecit , quò ægri deportarentur ; ut hac ratione iis aura salubriore consuleret , & in urbe persistentibus de incolumitate prospiceret.

Subinde anno Sæculi ejusdem nonagesimo tertio ægris valentes , viginti tres numerò , adolescentes egei sunt suffecti. Ubi verò vigili solertique cura Dominorum Præsidum , quorum piam Conradi mentem exequi intererat , æs eò excrevisset ; ut numerosæ magis juventuti alendæ par esset : Perillustris Dominus Carolus de Moser ædem hanc suburbanam uno fenestrarum ordine altiùs attolli , ampliùsque dilatari jussit ; ut hodie amplissimo circuitu ab domo , cui cancer rubeus insigne est , ad collis Hospitalensis Holzsezerianam usque procurrat , ac centum quinque supra quadraginta adolescentibus magnificentum planè præbeat hospitium.

Adolescentes , quos aut nobiles , aut honesto certè loco , legitimòque thoro natos esse oportet , lege à Conrado latâ , expleto minimùm septimo ætatis anno adleguntur ; decimum octavum ubi attigerint , dimittuntur ; interea temporis non victus modò , sed & vestitus , qui coloris cærulei patrio more adaptatus , necessariæque cætera liberali manu ministrantur : legendi , scribendi , arithmeticæque elementis à pædotribus largo ad id stipendio conductis imbuuntur. Scientias insuper seu architectonicam , seu graphidem , seu ad quamcunque genius quemque fert,

fert, condiscere cuique fas est, Magistris artium peritis ad id deputatis, à quibus adeò felici solertia instituuntur, ut quamplurimos sit reperire, qui Chaosiani quondam alumni, utilissimam modò reipublicæ operam impendunt.

Idque non immeritò teneræ in Numen pietati referunt in acceptis, ad quam non minùs quàm ad artes condiscendas vigili eorum, qui præfunt, cura manuducuntur. Quippe stas quotidie tum matutinis tum vespertinis horis ad preces unà peragendas colliguntur, fidei rudimentis, piisque ad vitam Christiano ritu traducendam legibus informantur, è quibus eam morum modestiam imbibunt; ut per vicos incedentes ab educationis solutioris adolescentibus non sola veste dignoscas.

Ad profanas suburbii ædes brevi narratione percurrendas devolvimur, quarum ferè nulla non singulari magnificentia superbit, duobus tribusve fenestrarum ordinibus assurgentes propè omnes reperies: molis vastioris, quibus horti insuper tam ab amæno virore, pomorumque fecunditate, quàm arte decori adjacent, sex & vicinæ numerantur.

Molis vastissimæ domus Vicedominatûs potestate emancipata (Frey-Haus vocitant) è plano in collem, quo ascensus ad suburbium, attollitur: Magistratus urbanus fundo sibi emptione vendicato, granarium terno fornicum ordine altum, centum & ampliùs millium modiorum capax extruxit; ut cum ad subiectum ædi campum, quod venum adfertur triticum, convehî oporteat, commoda tutaque statione recipi, aut necessitate quacunque urgente comportari annonæ urbis usibus possit. Latus granarii geminum ædes vastæ in sexagena distributæ domicilia stipant, è quibus complura chartarum lusoriarum artifices, qui omnes ædem hanc Cæsareo decreto

ereto incolere recens jussi sunt, suis cum familiis inhabitant.

Parte ædi dictæ adversa equile Cæsareum, tum à magnificentia, tum ab amplitudine memoria dignissimum, frontem suburbii, A. 1723. ad hunc statum perfectum, occupat: centum & duabus supra nonaginta orgiis protenditur, & duplici fenestrarum serie in altum attollitur: infera parte equos aulæ obsequiis destinatos, quos antè per civium domos distribui necesse erat, suas per stationes ordinatos longa serie continet: superior mediæ altiorisque sortis Cæsarei equilis curatoribus præfectisque domicilio servit; ut eorum præsentia inferiorum Curatorum vigilantia augeatur.

Demum, quâ in plano ad occidentale suburbium alterum terminatur, excubiis militaribus, de quibus aliàs facta mentio, percommoda erecta est recens statio; quippe domicilio officialis bellici commoditatibus peropportuno instructa, equorum insuper stationi militumque quieti aptum præbet receptum. Atque huc ea potissimum de causa locata est; ut omnem viciniam, quæ ob opportuna undique latibula prædonibus nocturnis scatebat plurimum, suis excubiis promptius tutaretur, commeantibusque sub vesperum civibus securum ex urbe transitum redderet.

SUBURBIUM AD AMNEM VIENNAM.

AB suburbio, cui tellus nomen indidit, ad alterum, quod ab undis appellationem traxit, digredimur. Vienna annis, aquas variis è rivulis in silva Viennensi collectas uno eodemque alveo, auctus subinde rivis ditioribus, prope urbis mœnia deducit, atque Rubram turrim inter & Stubensem urbis portam in Danubium exonerat.

Potissima anni parte modicis aquis defluit adeo ; ut vadum undique , & arentem alveum locis plurimis reperias : autumnalibus tamen pluviis immo & nimbis ita sæpe intumescit ; ut ædes etsi longius , soloque eminentiori confitas convellat , arbores prægrandes fluctuum impetu evulsas secum avehat ; ut trabibus munire ripas , struatisque è lapide aggeribus aquarum impetum coërcere fuerit necesse. Ab hoc proinde amne , qui medium præterlabitur , suburbium nomen sumpsit ; ut adeo eodem appellationis suæ fonte glorietur , ex quo urbs ipsa Vindobonæ quondam cognomen hausit.

Si etenim Vindobonæ altiùs rimari etymologiam libuerit ; à vero minimè abludere videbitur Lambecii sensus , qui eam ex *Vindone* hoc amne nunc vulgò *Wienn* / & voce *Bahn* , quod viam sonat , coaluisse existimat : scilicet caput isthic esse militaris viæ , quæ à Vindone amne , & Legionis decimæ stativis in Italiam duxit. Vel , quod aliis placuit , vox hæc nata ex *Vindone* amne , & *Wohn* ; veluti diceret habitatio ad Vindonem. De quo tamen litigare nobis nequaquam propositum : vetera aliis disceptanda relinquimus ; dimidium suburbiorum sæculum nobis vicinum enarrare constitutum est.

Ab hoc temporis spatio natales ultimos id suburbium computat , quo nempe è ruderibus denovo resurgere , atque in locum tribus incolarum millibus frequentatum excrescere contigit. Ædes quadraginta una ordinata serie ripam dicti amnis occupant , quas inter complures amplitudinè suæ etiam urbibus ornamento non vulgari forent ; celebriores videre est Baronis Schölier , & Selb ; diversorium itidem viginti familiis præbet domicilium , spatium advenis insuper hospitibus peropportunum reservat.

Alia ædes finem propè suburbii obsidet , quod sænum equilis Cæsarei usibus destinatum convehitur,

hitur, in cuius aditu bilance appensa, qua cur-
 rus fœno oneratus, etsi sexaginta centenariorum
 pondus superet, unius hominis ope attolli, at-
 que ad trutinam examinari potest. Fano sacratio
 destituitur: hinc ab æde Virginis auxiliatricis
 RR. PP. Clericorum S. Pauli pastorem animarum
 curam accersunt. Jure civili Magistratui urbano
 paret, atque, qui causis minoribus præsit, quem-
 piam ex civibus modò suis, modò ex suprâ re-
 lato suburbio sibi deligunt Prætorem.

Wind = Mühl.

Vicus est unicus: triginta ædibus incolas mil-
 le ducentos, & viginti complectitur: ean-
 dem cum prioribus potestatem seu Ecclesiasticam
 seu civilem veneratur: quia tamen feudi nomi-
 ne à Vicedominatu in Magistratum urbanum
 translatus est; distincto nomine annotare placuit.

SANCTÆ MARIÆ AUXI- LIATRICIS in Schöff.

IN suburbium hic progredimur duplici insigni-
 tum nomine *Sanctæ Mariæ auxiliatricis*, in Schöff
 hoc pervetusto, recentiori altero: posteriori et-
 enim jam inde ab hominum memoria locus nun-
 cupari solitus, prioris accessione quinquaginta an-
 nis abhinc, dum Divinæ Matris ab auxilio di-
 ctæ cultus initium sumeret, apud incolas deco-
 ratus est.

Unde verò appellationis Schöff etymologia pe-
 tenda, non facile assequi licet: ferunt tamen
 nonnulli: nautas olim, cum Danubius alveum
 longè ab hoc, quo hodie defluit, diversum per-
 laboretur, urbemque propiùs allueret, suam hic
 ab itineribus feriantes stationem habuisse: atque

inde esse volunt , quòd haud longè ab eorum opinione , suburbium suo in scuto navim etiamnum præferat.

Alterum vetustatis argumentum facilè consequitur : id ipsum suburbium primis suburbanis propè coævum existisse , etsi communem sæpe cladem subire , atque è ruderibus resurgere oportuerit. Regio , quam à postremis ruinis excitatum occupat , peramæna est ; à fronte suburbiò , ab argilla dicto , cingitur ; latus boreale , Udalaricianum suburbium , adversum Viennense , & Gumpendorff obsidet ; tergum idem limes , qui suburbia remotiora , obvallat.

Ædes centum & vicenas ferie ordinata structas ostentat , quas plateæ octo latis spatiis distinguunt. Incolarum frequentia ducentis quadraginta tribus capitibus supra duodecies mille accrevit. Civili potestate Metropolitanæ Divi Stephani Ecclesiæ Capitulum (ùt vocant) incolis dominatur , à quo civium uni Judiciaria in cæteros authoritas confertur , cui dissidentium causas cognoscere , lites dirimere , atque legum custodiæ attendere munus est.

Sanctiora in cives jura Sancti Michaëlis Paræciana in urbe Ecclesia exercet , quæ indefessam animarum curam per eosdem , quos in urbe , RR. PP. Clericos Regulares sancti Pauli , incolis impendit.

Ædem non admodum vastam (Residentiam vocant) prope Virginis auxiliatricis odæum dicti Patres incolunt , è qua non per dictum suburbium modò , sed & vicina reliqua Wind , Mühl / Wienn / Saimgruben (nam eò usque Paræciæ jura protenduntur) ad curanda salutis subsidia procurrunt , animasque magno non modò decumbentium fructu , sed & incolarum omnium solatio pascunt.

Sacræ ædis Paræcianæ magnificentia , si uspiam , hic certè digna est celebrari ; præterquam enim ,
quòd

quòd ad omnem Architectonicæ amuffim aforis ornata, vel intuentibus facram quandam latentis majestatis venerationem injiciat, splendor insuper altarium, hæcque inter aræ principis, decora non minùs, quàm ad pietatem ciendam composita majestate ex accurrentium animis, in Marianam iconem Thaumaturgam, Divósque cæteros devotis, affectus extorquet teneriores.

Hic operæ pretium nos facturos speramus, si brevi ortum Thaumaturgi hujus Templi, ejúsque progressus recensuerimus. Spatium omne, quod Ecclesiæ structura cum cæmeterio occupat (vinea antè) à Collegio RR. PP. Clericorum regularium S. Pauli ad S. Michaëlis, quòd loco condendis defunctorum corporibus destituerentur, persoluto preciò comparatum est, atque sacro Ecclesiæ ritu expiatum.

Ut verò populi pietas ad effundendas pro defunctorum refrigerio preces excitaretur; Anno 1660. sacellum perexiguum erexerant, Divinæque Matris Pusionem inter mutuos amplexus tenentis, effigiem (illius ectypon, quæ apud Passavienses clara miraculis in monte Mariano sub *Mariæ auxiliatricis* nomine veneratione maxima, pietatèque colitur) aræ imposuerant.

Accidit, ut in commeantium animis suavissimus iconis obtutus in Matrem Divinam excitaret fiduciam, qua complura è cælo beneficia necessitatibus suis obtinere meriti, latentem hætenus gratiarum sedem in vulgus sparsère: inde & angustam hætenus ædem grata clientum pietas promovit ampliorem, anathematibusque appensis, atque aliis Divinæ Matri oblatis muneribus memorem accepti beneficii animum testata est.

Anno 1683. cultús Mariani fervorem arma Turcica urbem obsidentia tantisper cohibuère, non tamen extinxère penitus; quod fortasse accidisset, nî pia Mariani Clientis audacia, plurimo-

tum solatio, salutique, ab hostium barbarorum sævitiâ iconem servâisset.

Sacelli ædituus Erhardus Lampel pietate in iconem Marianam motus, hostili agmine omnem latè viciniam inundante, per medios enses, & mortis pericula penetrat, refixamque ab ara effigiem velocissimo cursu ad Scotensem urbis portam approperans secum defert; ubi re intellecta in urbem admissus, suprâ dictis RR. PP. Imaginem tradidit.

Hi illam, dum urbs ab hoste obsidebatur, sua in Ecclesia populi pietati venerandam proposuere, tanta accurrentium frequentia, & devotione; ut æs pia clientum devotorum munificentia oblatum, ædi ampliori extruendæ sufficeret: ad quam dein Anno 1689. ducto ordine supplicantium frequentissimo, ac ipso Virgini devotissimo Principe Paulo Esterhazy comitante, qui aram Ecclesiæ Principem magnifico apparatu extrui jusserat, Icon Thaumaturga deportata est. Id suburbii incolis tantum attulit solatii, ubi viderent, se Matris Divinissimæ reditu beari; ut ære collato, accedente insuper larga aliorum pietate, structura Ecclesiæ universa eum, quem hodie ostentat, ornatum consequeretur.

Ædes hæc sacra non à Viennensibus modò, qui magna indies frequentia ad gratiarum Thronum confluunt, sed peregrè etiam adductis supplicantium ordinibus Matris opitularis dextra celebratur.

Clientum sacram ædem frequentantium numerum magnum, vel ex calculo, sacrum epulum annò proximè lapsò accedentium, curatè inito, arguere est: quippe qui nonaginta septem millia, sexcentos, octuaginta duos æquat; in numerum hunc iis nequaquam revocatis, ad quos lecto ægritudine affixos, duorum millium numerum superantes, Eucharisticum Numen delatum est. Huic gratiarum Matri universum suburbium in
acceptis

acceptis refert, quòd ab hominum memoria ab nullis ignium cladibus, nullo grassantis luis malo, damnum aut jacturam perpeffum fit, à quo suam in ditionem opitulatricis DEI Matris iconem recepit.

Colossi seu Triadi Sanctissimæ, seu Virgini Divæ sacrați quinque, populi pietatem viatoribus commendant, quorum trium meminisse operæ pretium erit. Unus, ob colorem atrum, quem cœli injuriæ lapidi induxerant, *Niger* populo audit, Anno 1694. liberalitate Georgii Sigismundi Hann tunc Prætoris, & Georgii Dein erectus in gratitudinis monumentum: quod Anno 1679. lue sæva Viennam depascente, atque tum proximè hoste barbaro urbem aut obsidente, aut è vicinia minitante, exequi non licebat voventibus.

Alter pro templi foribus, singulare scalpri artificis opus, attollitur. Supernè Divinissimæ Triadis simulacrum columnæ lapideæ insistit; basim sanctorum Icones saxo excisæ circumstant: epigraphæ incisa marmoris Latio vernaculòque annum, Divos, authores & causam structuræ loquitur, nos Latinum brevitatis causa annotamus.

HONORI

SANCTISSIMÆ TRIADIS PATRIS, CHRISTI, ET
SPIRITVS.

MARIÆ

VIRGINEÆ SINE LABE ORIGINALI DEIPARÆ
CONSTANTER

FORTITER PROTEGENTI.

DIVIS

SEBASTIANO, ROCHO, CAROLO, ROSALIÆ, PII
IN PESTIFERA

LVE PATRONIS ERIGEBANT VENERABILIS
ARCHICAPITVLI VIENNENSIS SVBDITI.

SVB

SEVERINO HVEBER ANATHEMA ISTHOC PERENNIS

GRATITVDINIS

CAVSA.

Tertius, scalpri elegantia non multo inferior, amplæ plateæ medium, quæ, quod aditum templi respiciat, à templo dicitur, ornat: hunc elegantiori, quem hodie præfert, forma suburbii incolæ donârunt, Intemeratæque Virginis honoribus sacrârunt. Subjecta inscriptio ita habet:

HERR FERDINAND RATZ

HATT

DIESE SAULEN ERBAUET ANNO

1668.

VON DEM ERB-FEIND RUINIRET WORDEN 1699.

IST SIE

VON HEERN OTT WIDER VAN NEÛEN

ERBAUET WORDEN

1713.

Lubet hic & quartum adjicere, qui dolorosæ Matri vulgari opere extructus, viæ regiæ lateri insistit, cum hac saxo incisa epigraphe:

Der Allerheiligsten Dreyfaltigkeit
Wie auch der schmerkhafften Mutter Gottes
M A R I A E.

Hab ich Joseph Höffer

Burger und Kayserlicher Hof: Bock
in Wienn

Und Maria Sabina meine Ehe: Wirthin
Diese schmerkhafte Bildnuß aufsetzen lassen.
Dem allerhöchsten Gott zu einer schuldigsten
Dank: sagung.

Diemeit

Diemeil er uns in dem 1683. Jahr
von den Türcken
Gewalt.

So gnädiglich erlediget hat. 1686.

Renoviret worden.

1713.

A Palatiorum fastu nullum sibi adsciscit orna-
tum, civium ædibus contentum hoc suburbium:
hortis tamen est frequens, quos à sola fæcundi-
tate laudatos denos supra centum numerat.

S. MAGDALENÆ.

EXigua terræ portio vicenis ædibus, mille cen-
tum duodecim incolarum frequentiam refertis
locuples, editam, quæ post suburbii Mariæ auxi-
liatricis limites attollitur, amnis Viennæ ripam
obtinet. Hæc vicinorum potestate immunis suo
ab Judice gubernatur: à templo, quod propè Di-
vi Stephani Basilicam, sanctæ Magdalænæ honori-
bus sacrum est, appellationem sortitur suam: etsi
ascendentes per collem ædes, quarum altera alteri
superimposita intuentibus ex adversa ripa appa-
ret, glirium urbeculæ (Ragen, Stådl) agnomen
priori notius apud vulgus pepererint. Dicti sa-
celli sacrorum Præsidi, qui è Reverendissimo Ec-
clesiæ Metropolitanæ clero assumitur, incolæ, Be-
neficii ecclesiastici nomine, annum tributum pen-
dunt.

GUMPENDORFF.

LAtioribus diffunditur limitibus, & supra dicti
amnis ripam ad suburbiorum valla protendi-
tur. *Gumpendorff* appellatio loco est, quæ unde il-
li adhæserit, non reperio; vetustissimum tamen
id ex suburbiis esse, seu Lazii veteris rerum Vien-

mensium scriptoris authoritas, seu signata caractere Hebræo monumenta, quæ ibidem è terra effossa suo in opere laudatus author annotavit, fidem faciunt. Unum ex iis hic apposuisse sufficiat.

מורדכי מיוון גבור הגדול בשנת מיבריאת עולם
 / / / /
 בא קתם

Mordachi de genere Gigantum vir fortis, magnus (scilicet mortuus vel sepultus est) Anno à creatione mundi bis millesimo, quingentesimo, & sexagesimo.

Ex quibus præfatus Author conjicit, Hebræos hic olim stationem suam tenuisse. Nunc verò à solis Christi cultoribus habitatur, qui mille supra septingentos & quinquaginta, ædes centenis plures incolunt.

Non omnes eidem parent Domino: Comiti à Molard pars potior tributa pendit: alii Scotensium Cœnobio, Patribus Dominicanis alii, nonnulli demum Patribus Augustinianis extra urbem degentibus subsunt. Plateæ septem Dominium partiuntur.

Ædes sacra non admodum vasta civium pietati extructa patet. Hæc Divo Ægidio dicata Paræciæ jura, quibus suos Scotensium Cœnobium præficit, in ædes omnes obtinet.

Palatia non à structurarum modò magnificentia commendata, sed & hortorum deliciis, quibus arborum florùmque peregrinitas pretium addit, instructa, suos inter ornatus refert. Quæ inter Comitum de Molard, Comitum ab Königsegg, Ducum de Arnberg, Domini de Hilebrand æstiva caput altiùs cæteris eferunt, atque postremi præcipuè à penicilli artificiiis singularem præ aliis celebritatem sibi conciliat. Hæc horti minores alii ab pomorum amœna fecunditate laudati sequuntur.

Id etiam suburbio percommodum accidit, quòd amnis hanc per ditionem medius decurrens, complurium

plurium molarum farinae parandae usibus subser-
 viat. Quarum una Comitum de Molard, aliae Ca-
 nonicorum Regularium ad Sanctam Dorotheam,
 Ecclesiae Paræcialis, ac demum Patrum Dominica-
 norum dominio subsunt: in qua postrema mæsta
 Turcicae crudelitatis vestigia videre est, vincula è
 ferro gravia, quibus barbaro urbem obsidione
 cingente Christiani complures à sævo hoste onerati
 hanc in moletrinam velut in carcerem compin-
 gebantur, subinde in diram servitutem abducen-
 di; quos tamen, barbaro fugam præproperam arri-
 pere coacto, miles noster undique intra latibula
 vestigans, inter squalores agnitos vinculis exsol-
 vit, libertatique restituit. Cujus memoria, ut
 perennis esset, catenæ parietibus affixæ sunt, quæ
 invisentibus ædem etiamnum exhibentur.

De Contubernio Militum ad Laimgrub recens erecto.

UT circumductis stant propugnacula muris,
 Urbi præsidium, Civibus apta salus:
 Multus & imposita miles dominatur ab arce,
 Hostiles prohibens ære tonante minas:
 Sic domus hæc, vigiles habitant quam Martis alumni,
 In prædatrices exerit arma manus.
 Et fugat Autolici secura ex urbe nepotes,
 Ut capiat tutum nocte viator iter.
 Mercurii jam turba time, noctisque propago,
 Tot fortes videas cùm vigilare manus.

